Crimele lui Stalin

Raportul Secret al lui Hruşciov la Congresul al XX-lea al P.C.U.S.

COLECȚIA

Dosarele Comunismului

Editura
Mica Valahie

COLECȚIA

DOSARELE COMUNISMULUI

Nr. l

Coordonator: Vladimir Zodian

Crimele lui Stalin

Raportul Secret **al lui Hruşciov**
la Congresul al XX-lea al P.C.U.S.

Cuvânt înainte de Gheorghe Buzatu

Studiu introductiv, note şi glosar
de
Vladimir Zodian şi Gheorghe Neacşu

Ediție îngrijită de Mariana Heroiu

MV
MICA VALAHIE
Bucureşti
2013

Ilustrația de pe copertă:
Stalin (medalion), încadrat de şefii N.K.V.D.:
Genrikh Yagoda (1934-1936), Nikolai Ejov (1936-1938) şi Lavrenti Beria (1938-1953).

ISBN: 978-606-8304-27-4

MV
Editura Mica Valahie
Tel. 0722.33.99.84, 021-642.51.02
Email: micavalahie@yahoo.com
Web: www.micavalahie.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

de Gheorghe Buzatu

Prin grija istoricilor Vladimir Zodian şi Gheorghe Neacşu, Editura *Mica Valahie* iniţiază Colecţia ***Dosarele comunismului***. Aşa după cum era de aşteptat, respectiva colecţie debutează cu ***Crimele lui Stalin***, astfel cum ele se desprind dintr-un document fundamental provenind din *interiorul* sistemului comunist. Este vorba despre celebrul ***Raport Secret*** al lui Nikita Sergheievici Hruşciov, prezentat de acesta într-o şedinţă "de taină" a Congresului al XX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice din februarie 1956 şi care, deci, la peste 50 de ani din momentul difuzării sale, nu s-a bucurat de atenţia vreunei edituri româneşti, care să-l pună la dispoziţia publicului cititor. Este adevărat însă că, de îndată după cel de-al XX-lea Congres al P.C.U.S., prin grija conducerii comuniste de la Bucureşti, ***Raportul*** lui Hruşciov a fost tradus în limba română şi a beneficiat chiar de o poziţie adecvată, adică de "Uz intern", ceea ce a însemnat că a avut o circulaţie extrem de limitată, cititorul obişnuit mulţumindu-se, în schimb, cu extrase din ***Raport*** incluse în unele lucrări străine de istorie[1] ori, mai degrabă, apelând la ediţiile occidentale ale ***Memoriilor*** lui Hruşciov[2], traduse şi acestea prin grija şi pentru uzul exclusiv al “forurilor superioare” de la Bucureşti prin anii '70, ori la diverse antologii şi colecţii străine de documente privind lumea comunistă.

---

[1] Cf. Roy Medvedev, Le Stalinisme. Origines, histoire, consequences, Editions du Seuil, Paris, 1972.

[2] Vezi: ***Khrushchev Remembers: The Last Testament***, edited by Strobe Talbott, Boston, Little, *Brown and Co. / A Bantam Books*, 1974. Volumele au fost prefaţate de Edward Crankshaw, cunoscutul biograf al lui Hruşciov (cf. ***Khrushchev A Career***, New York. *The Viking Press*, 1966). Este simptomatic că, în Rusia, ***Memoriile*** lui Hruşciov nu au fost editate integral decât între anii 1991 şi 1995, prin eforturile cunoscutei publicaţii de specialitate "*Vaprosî istorii*", iar în volum, cu o prefaţă a fostului lider comunist, profesorul Serghei Nikitici Hruşciov, cu totul recent (cf, N.S.

Aşa după cum a observat jurnalistul britanic David Crankshaw, care a fost şi a rămas cel mai avizat biograf al lui Nikita Sergheievici Hruşciov, acesta, promovat pe linie de partid şi de stat prin voinţa însăşi a lui Iosif Visarionovici Stalin şi selectat tot de el între posibilii săi succesori la Kremlin, şi-a pregătit în chip spectaculos “**ceasul**” în istoria U.R.S.S. şi a lumii. El a fost marcat de organizarea Congresului al XX-lea al P.C.U.S. între 14 şi 25 februarie 1956 şi de Raportul Secret[3] prezentat în faţa delegaţilor, ambele constituind un punct crucial în dezvăluirea şi combaterea cultului personalităţii lui Iosif Visarionovici Stalin, “Ţarul roşu”[4], şi în abandonarea “canoanelor leniniste” ale Kremlinului[5]. Potrivit specialiştilor în domeniul kremlinologiei, în dimineaţa de 25 februarie 1956 a Congresului al XX-lea la Moscova a explodat realmente o bombă prin intervenţia lui Nikita Sergheievici Hruşciov, care, în “sesiune închisă”, deci fără participarea invitaţilor de onoare de peste hotare ai partidelor comuniste şi muncitoreşti “frăţeşti”, a citit documentul intitulat ***DESPRE CULTUL PERSONALITĂŢII ŞI CONSECINŢELE SALE***[6]. Acesta

---

Hruşciov, ***Vospominaniia***. ***Izbraniia fragmentî***, Izdatelstvo Vagrius, Moskva, 1997).

[3] Cu acelaşi prilej, în deschidere, Nikita Sergheievici Hruşciov, ca Prim - Secretar în funcţie, a expus obişnuitul raport asupra activităţii P.C.U.S. după ultimul congres - octombrie 1952 (cf, Leonard Schapiro, ***The Communist Party of the Soviet Union***, *Random House*, New York, 1960, p. 558 şi următoarele).

[4] Cf. Yuri Krotkov, ***The Red Monarch. Scenes from the Life of Stalin***, *W.W. Norton and Co.*, New York, 1979.

[5] Edward Crankshaw, *op. cit.*, pp. 227-228.

[6] Vezi Leonard Schapiro, *op. cit.*, p. 560; Michell Heller, Aleksandr Nekrich, ***L'utopie au pouvoir. Histoire de l’U.R.S.S. de 1917 à nos jours***, Paris, *Calmann-Levy*, 1982, p. 441 şi următoarele; Giuseppe Boffa,

este chiar faimosul ***Raport Secret***, editat acum integral în limba română, după textul care, aşa cum s-a precizat, la sfârşitul anilor '60, a circulat în înaltele sfere de partid şi de stat din România.

Consecințele intervenției lui Nikita Sergheievici Hruşciov au fost extraordinare. Michel Heller şi Aleksandr Nekrich, deja menționați, au consemnat în ***Istoria*** lor: "***Raportul lui Hruşciov*** [...] *fu cunoscut rapid în toată țara* [în U.R.S.S.]. *Îmbogățit cu intervențiile delegaților* [la Congres], *el fu în întregime şi pasionant dezbătut la reuniunile locale ale partidului. Obiectivul dezbaterilor deveniră nu numai Stalin şi crimele sale, ci, de asemenea, şi sistemul sovietic luat ca atare*"[7]. Revenim, precizând că efectele intervenției lui Nikita Sergheievici Hruşciov, "măsurată" de observatori în … 20.000 de cuvinte[8], le putem aprecia a fi fost de-a dreptul incalculabile, pentru evoluția U.R.S.S. şi - de ce nu ? - chiar pentru prăbuşirea imperiului comunist bolşevic în 1991. Ceea ce până în februarie 1956 era atât de bine cunoscut, din mărturiile tragice ale milioanelor de supraviețuitori ai *Gulagurilor* de pe cuprinsul U.R.S.S., ori din Europa Est - Centrală şi Asia de Est şi Sud - Est, subjugate de *Armata Roşie* şi N.K.V.D. / K.G.B. după cel de-al Doilea Război Mondial, ori din informațiile capturate pe cele mai diverse căi de Washington şi Londra, Paris, Roma şi Bonn, a fost *după aceea* dezvăluit oficial de către - surpriză! - cel mai înalt personaj din ierarhia Kremlinului de după moartea misterioasă a lui Stalin[9] …

Istoriia Sovetskogo Soiuza, **II**, Izdatelstvo "Mejdunarodnîie otnoşeniia", Moskova, 1990, p. 438 şi următoarele.

[7] Michel Heller, Aleksandr Nekrich, *op. cit.*, p. 442.

[8] Edward Cranskshaw, *op. cit.*, p.228.

[9] Cf. A. Avtorkhanov, ***Stalin assasiné (Le complot de Béria)***, *Press de La Renaissance*, Paris, 1980, *passim.*

Stupoare! Este un cuvânt care nu reflectă întocmai realitatea... Fundamental a fost însă faptul că **începutul se consumase**: Prăbuşirea mitului despre ***Raiul comunist***, transformat într-o clipită în **mai mult decât Iadul** ... Iar, peste decenii, prin eforturile istoricilor de pretutindeni, în cel mai cumplit carnagiu al secolului şi, mai mult, al tuturor veacurilor laolaltă! De la un capăt şi până la altul al existenţei U.R.S.S. şi al ţărilor satelite, din 1917 şi până în 1991: ***Holocaustul roşu***, soldat cu aproximativ 100.000.000 de morţi[10]. Nu numai de pe cuprinsul fostei U.R.S.S., ci de pe întreg mapamondul. Din păcate, dintre români, de asemenea. Şi în decursul unei lungi perioade (1940-1989), dar cu consecinţe imposibil de evaluat încă. Nu numai pentru noi. Ci în ceea ce priveşte umanitatea însăşi.

Într-un asemenea context, al investigaţiilor strict ştiinţifice şi al chestionărilor obsedante de genul ***ce s-a întâmplat realmente, care au fost proporţiile şi cum de a fost posibil ?***, trebuie apreciată apariţia acestui volum, intitulat cât se poate de sugestiv - ***CRIMELE LUI STALIN***.

Iaşi, 28 septembrie 1998

---

[10] Vezi Stéphane Courtoise şi colaboratorii, ***Cartea neagră a comunismului. Crime, teroare, represiune***, Editura *Humanitas* / Fundaţia *Alianţa Civică*, Bucureşti, 1998, p. 11; Florin Mătrescu, ***Holocaustul roşu***, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, Editura *Făt Frumos*, Bucureşti, 1998, pp. 111-117 (se indică aproximativ 150.000.000 de morţi).

STALIN, “*MAREA TEROARE*” ŞI CRIMELE COMUNISMULUI

> “*Problema luptei – nu trebuie examinată sub unghiul dreptății, ci al cerințelor momentului politic, sub unghiul necesităților politice ale partidului în fiecare moment dat*”.
>
> I.V. Stalin

Câți dintre oamenii generațiilor anilor '30, '40, '50 n-au venerat tablourile idilice cu Stalin şi Lenin, câți n-au pronunțat cu sfială sau teamă numele “*Părintelui popoarelor, bunului, atotştiutorului, înțeleptului iubitor de lumină şi dreptate, genialului arhitect*” de la Kremlin? Câți pictori, savanți, înțelepți ai lumii nu l-au slăvit? Câți democrați de astăzi n-au anatemizat şi mințit “masele” în spiritul lui? Mărturisim că aceste întrebări ne dor. Mărturisim că multe din jumătățile de răspunsuri pe care le primim încă, le considerăm fie prostie, fie laşitate, fie ignoranță ori disculpare. De aceea ne-am hotărât, la un moment dat, să-i dăm cuvântul lui Nichita Sergheievici Hruşciov, publicând pentru prima dată, în volum, în limba română celebrul ***Raport Secret*** la Congresul al XX-lea al P.C.U.S., din februarie 1956, împreună cu fragmentul din ***Memorii*** ale aceluiaşi autor.

Tinerețea revoluționară a unui semiintelectual demonic

Cel mai mare tiran al secolului XX – şi poate cel mai crud şi mai subtil dintre despoții istoriei – s-a născut, la 21 decembrie 1879, într-o provincie țaristă, undeva în Gruzia, pe lângă orăşelul Gori, ca fiu al muncitorului Vissarion Djugaşvili şi al Ecaterinei. “*Emigranții gruzini la Paris* – îşi amintea Leon Troțki – *îl încredințau pe Savarin, autorul biografiei în limba franceză a lui Stalin, că mama lui Iosif Djugaşvili nu a fost gruzină ci osetină, că în venele lui curge un amestec de sânge mongol*”[11].

Ambiția mamei – tatăl său fiind un semiproletar fără o voință deosebită – l-a împins pe micul Soso spre cariera ecleziastică. Astfel, în 1894, Stalin a ajuns pe băncile prestigiosului Seminar teologic din Tiflis. Înainte de încheierea bruscă a studiilor, în 1899, el a fost atras în activitatea cercurilor socialiste secrete şi, prin urmare, cât de curând va fi eliminat din şcoală şi va cunoaşte rigorile închisorilor şi ale exilului în Siberia. Totuşi, atmosfera seminarului, închistarea disciplinei “iezuite” şi rafinamentul intrigilor din bisericile Răsăritului şi-au pus amprenta asupra unei personalități în formare. La fel, Gruzia în sine, țară abia ieşită dintr-un feudalism târziu, şi mediul aproape rural din care s-a desprins Stalin, explică parțial anumite înclinații ale viitorului dictator spre “autoritarismul exacerbat”, cultivarea spiritului de “echipă” cu o subordonare rigidă, neîncrederea în oameni, cruzimea rece şi bine calculată, viclenia, arta de a avea răbdare şi a-şi ascunde cu precauție intențiile, maniera de a lovi “prin surprindere” şi de a fi imprevizibil în acțiune. Spre deosebire de alți tirani ai epocii – Hitler, de exemplu – Stalin avea deci o pregătire teoretică aproape terminată atunci când s-a lansat în lupta pentru putere, şi o dură experiență de viață conspirativă, trăită cu “arma în mână”, în Orientul intrigilor de palat, violenței, nesfârşitelor comploturi şi atentate, în spațiul clasic al identificării instituțiilor de conducere în stat ca persoana deținătorului funcției supreme.

Intrat in rândul “revoluționarilor de profesie” din Partidul Social-Democrat din Rusia, tânărul Koba – numele unui neînfricat erou gruzin – a fost arestat la Batumi, în 1902, a participat la Conferința bolşevicilor (facțiune de extremă stângă a social-democraților) din Tammerforss, la revoluția din 1905-1907, l-a cunoscut pe Lenin pe care l-a servit personal cu “devotamentul viclean” al țăranului de munte. Sprijinit direct de Lenin, care încerca “*din ce în ce mai mult să-şi creeze un grup de fideli*”, de oameni devotați persoanei sale şi nu Comitetului Central, Stalin a fost introdus “pe uşa din dos” în staff-ul partidului (1911). S-a ocupat un timp de “problema națională” şi de editarea ziarului “***Pravda***”, a călătorit în Polonia şi Austro-Ungaria, cunoscând relativ exact frământările politice şi interetnice din Europa de Est şi Centrală. “*Un om de geniu precum Lenin ar fi putut deveni conducător național sub orice regim politic* – aprecia I. Deutscher –, *Troțki era un om de litere de mare valoare. Un Kamenev, un Lunacearski sau un Buharin puteau ajunge la cele mai înalte funcții în lumea academică. Toți aveau mari calități de oratori şi scriitori, gânditori de anvergură, plini de originalitate, care şi-au afirmat calitățile la vârste precoce.* ***Tânărul Djugaşvili avea raționament remarcabil şi un simț deosebit al realității; imaginația şi realitatea nu erau, totuşi, atuurile sale***”.[12]

---

[11] Leon Troțki, *Stalin*, Editura Timpul, Iaşi, 1996, p. 12.

Oamenii politici şi teoreticienii de stânga, de după 1953, din U.R.S.S. şi din Occident, au încercat, pentru a degaja partidele comuniste de "*păcatele stalinismului*”, de “*deviația sângeroasă de la Moscova*”, să-l contrapună pe Lenin, “*Omul cel Bun*”, ***Zmeului*** de la Kremlin. Fără a intra în detalii, se cuvine să subliniem că tocmai Lenin a turnat bazele teoretice şi pe cele ale exercițiului practic ale “***Marii Terori***”. El a organizat Partidul Comunist pe temelii semimilitare şi conspirative (ultima trăsătură păstrată inclusiv după preluarea puterii în stat), a impus o disciplină severă subordonaților cu excepția unui cerc de “intimi” - şi a ridicat lupta pentru preluarea puterii pe cale violentă la rangul de obiectiv esențial al social-democraților. Profesorul Struve remarca:

---

[12] Isaac Deutscher, ***Stalin***, Editura *Gallimard*, Paris, 1961, p. 27.

“*Einstellung-ul* (starea de spirit) *fundamental pe vremea aceea* (1890 - n.n.) *era* ***ura***. *Lenin s-a apropiat de doctrina lui Marx, în primul rând, pentru că ea răspundea acestui Einstellung.* ***Doctrina luptei de clasă dusă cu neînduplecare până la capăt, până la distrugerea şi exterminarea adversarului s-a dovedit a fi în acord cu atitudinea emoţională a lui Lenin faţă de realitatea înconjurătoare. Nu ura doar autoritatea existentă (ţarul) şi birocraţia, lipsa de respect faţă de lege şi arbitrariul poliţienesc, ci şi pe cei aflaţi la antipodul acestora - «liberalii» şi «burghezia». Această ură avea în ea ceva teribil şi respingător: deşi alimentată de emoţii şi aversiuni concrete, aş spune animalice, nu înceta să fie în acelaşi timp rece şi abstractă precum întreaga sa fiinţă***”[13]. “***Dictatura*** - declara Lenin, în martie 1920 - ***este un cuvânt grav, sângeros care exprimă o luptă fără cruţare, o luptă pe viaţă între două lumi, unul dintre cuvintele care nu se pot arunca în vânt***”.[14]

Lenin ne apare, aşadar, ca cel de-al doilea mentor al lui Stalin, primul fiind Biserica Răsăritului. De la acest maestru al cuceririi puterii prin violenţă a preluat ***Koba*** modelul conducătorului de sectă, “*obişnuinţa de a-i considera pe toţi indivizii*” din afara cercului bolşevicilor drept duşmani, precum şi tehnologia jocului politic lipsit de orice remuşcări şi ruşini umane, a luptei pentru dominaţie absolută, în forma ei pură. “Deoarece *Lenin considera că orice grup sau individ care nu făcea parte din partidul lui era un adversar* [...] *o astfel de persoană sau grup* - relevă R. Pipe - *trebuie reduse la tăcere*. [...] ***Fie erai de acord cu el, fie trebuia să-l înfrunţi. Aici se află izvorul întregii mentalităţi totalitare***.

---

[13] Richard Pipes, ***Scurtă istorie a revoluţiei ruse***, Editura *Humanitas*, Bucureşti, 1998, p. 104.

[14] N. de Basily, ***La Russie sous les Sovietes***, Editura *Plon*, Paris, 1938, p. 182; vezi şi Dmitri Volkogonov, ***Lenin. O nouă biografie***, editurile *Orizonturi*, *Lider*, Bucureşti, 1997, p. 102 şi următoarele.

Convingerea lui Lenin că are ***dreptate şi lipsa oricărui scrupul moral*** *i-au atras în rândurile Partidului Bolşevic pe pseudo-intelectualii care tânjeau după certitudine într-o lume plină de incertitudini*”[15]. Maxim Gorki, membru şi victimă a “Olimpului bolşevic” afirma că pentru Lenin ***''ființa umană nu prezenta practic nici un interes*** [...] ***gândea doar în termeni de partid, mase, state***”[16]. Altfel, era laş şi nu suporta durerea sau amenințarea fizică. Ironia face ca tocmai Marx să fi definit teroarea, “*arma fricoşilor*”! ...

Stalin avea să îmbogățească această moştenire şi să-şi depăşească cu mult mentorul. El va ajunge, în maniera ancestrală a Orientului, să includă în frontul duşmanilor posibili **chiar şi pe membri Biroului Politic** şi va manipula milioane de oameni, elite internaționale, state etc. în “opera” de construire şi dezvoltare a unei unice **Puteri**, a **Sa**.

De la revoluția împotriva societății la statul-partid (1917-1930)

Revoluția rusă din februarie 1917 - stimulată de mizeria unui imperiu condus de o clasă agonizantă, de eşecurile repetate suferite de armatele țarului în Primul Război Mondial - a creat un cadru excepțional pentru acțiunea dizolvantă a bolşevicilor. Demoralizarea populației, prăbuşirea autorității de stat, rivalitățile dintre partidele şi grupările politice, dintre centrele europene şi mondiale de decizie le-au oferit bolşevicilor ocazia să-şi pregătească şi execute propria lovitură de stat, la 7 noiembrie 1917. Odată stăpâni pe punctul cel mai înalt de comandă al Rusiei, Lenin, Troțki, Kamenev, Zinoviev şi locotenenții lor “revoluționari de profesie” au procedat metodic şi prin surprindere la scoaterea din scenă a principalilor rivali interni, trecând peste orice considerații de natură ideologică ori politică.

---

[15] Richard Pipes, ***Op. cit***., p. 106.

[16] ***Ibidem***.

Încheind pacea separată cu Germania wilhelmiană, la începutul anului 1918, bolşevicii şi-au organizat forțele în vederea câştigării “războiului intern” purtat împotriva liberalilor, monarhiştilor, socialiştilor, intelectualilor, țăranilor, muncitorilor, naționalităților, bisericilor etc. Cu cât partidul se consolida mai evident, cu cât deschidea mai multe “fronturi de luptă”, cu atât sporea pe nesimțite importanța aparatului său, inclusiv a serviciilor sale secrete. O forță nouă era pe cale să se afirme, deci, pe tăcute, în spatele rampei, în umbra “titanicului” Lenin - tot mai izolat precum o zeitate imaterială treptat desprinsă de realități. În birourile întunecate ale acestei forțe - ce va deveni curând coloana vertebrală a regimului şi sistemului comunist - se vor țese nenumărate comploturi şi alianțe, exploatate pas cu pas şi pe termen lung de Stalin.

Lupta pentru “moştenirea” lui Lenin a început în realitate probabil din 1920-1922. “*Stalin* - evidenția Troțki, referindu-se la frământările interne din martie-aprilie 1917 - *nu s-a pronunțat niciodată public împotriva lui Lenin*, ***dar nici pentru nu s-a pronunțat vreodată***. *Fără zgomot se îndepărta de Kamenev* [...] ***Nu-i stătea în fire să apere o idee dacă aceasta nu promitea un succes imediat***”[17]. După victoria revoluției bolşevice, însă, în public, în mod oficial, Stalin se comporta ca un fidel adept şi sprijinitor al lui Lenin. Aşa se explică de ce a fost desemnat Secretar General al partidului în 1922, post aparent mediocru, de birocrat. Totuşi, poziția respectivă îi va permite să-şi plaseze oameni de încredere - precum Molotov, Kaganovici, Voroşilov etc. - în puncte esențiale de comandă ale sistemului. În anii 1923-1924, Stalin avea atâta influență, în fața unui Lenin pe cale de decrepire, ținut ostatic la Gorki, încât îşi permitea s-o jignească pe tovarăşa Krupskaia şi să obțină, în 1924, reconfirmarea în calitatea de secretar general, cu toate indicațiile defavorabile trasate Congresului P. C. (bolşevic) de “idolul clasei muncitoare”. Imediat, Stalin a început să-şi aroge calitățile de apărător al “unității” de monolit a partidului şi de protector al “moştenirii leniniste”.

---

[17] Leon Troțki. ***Op. cit.,*** p. 63.

Dispariția lui Lenin în ianuarie 1924 a marcat instaurarea unei conduceri colective în P.C.(b). Stalin, Zinoviev şi Kamenev, susținuți de Voroşi1ov (armata) şi Dzerjinski (G.P.U.) l-au eliminat pe nesimțite pe Troțki, cel mai proeminent lider bolşevic după Lenin, până la izgonirea lui din partid şi din țară. Revoluția rusă pierdea pe unul dintre arhitecții săi, “revoluția mondială” îşi câştiga fruntaşul pe măsură. Altminteri, izgonirea lui Troțki se încadra în regula jocului comunist şi nimeni nu ar trebui să se lase înşelat de aura de intelectual sau de charisma romantică a personajului poreclit Leon Troțki. La drept vorbind, “*Troțki şi Lenin au fost inventatorii şi creatorii unui nou tip de lagăr* [315, cu 70.000 de prizonieri în 1923 - n.n.] consideră A. Kaminski. *Liderii comunişti sovietici sunt şi inițiatorii unui raționament juridic de tip special, ai unui sistem de concepte încorporând implicit existența unei gigantice rețele de lagăre de concentrare, căruia Stalin nu a făcut decât să-i dea o organizare tehnică şi să-l perfecționeze. În raport cu lagărele de concentrare ale lui Troțki şi Lenin, cele staliniste au reprezentat punerea în practică, la o scară gigantică, a unui proiect existent. Naziştii au luat amândouă sistemele drept model, dezvoltându-le*”[18]. “*Mediocritatea eminentă a partidului*” - caracterizarea îi aparține lui Troțki - îşi va urmări răbdător concurentul, până când organizatorul loviturii de stat, ce a adus bolşevicilor atât de râvnita putere, va fi asasinat tocmai în îndepărtatul Mexic, în 1940...

---

[18] Richard Pipes, ***Op. cit***., p. 213.

Spre 1929 – 1930, Zinoviev şi Kamenev îşi vor vedea poziţiile conducătoare pierdute. Asociaţi lui Troţki în *Blocul Opoziţiei*, ei s-au situat în tabăra adversarilor lui Stalin, beneficiind şi de sprijinul altor vechi bolşevici precum Buharin, Rîcov, Tomski, în 1927, “stânga” (troţkistă) şi “dreapta” (buharinistă) erau lipsite de suportul a 75 de lideri ai Blocului, fruntaşii lor fiind excluşi din partid. *“După ce i-a eliminat de la putere, în 1926 şi 1927, pe principalii reprezentanţi ai opoziţiei,* [Stalin] *s-a asigurat că toate obstacolele erau acum înlăturate din faţa lui şi că nimic nu-l mai putea împiedica să devină dictatorul absolut al U.R.S.S.”*[19]. Cu Troţki izgonit din ţară, cu Zinoviev şi Kamenev sechestraţi în sistem, cu un Buharin speriat, Stalin ar fi trebuit să se oprească. Avea deja o putere peste cea a lui Lenin. Devenise între timp egalul “profesorului” său în noua mitologie a puterii, fiind pe cale de zeificare aidoma *Auguştilor* romani. *“În ultimele zile ale anului 1929* - consemna I. Deutscher - *Moscova celebra cea de a cincizecea sa aniversare ca un mare eveniment istoric. Din toate părţile Rusiei s-au trimis cadouri către lider.* [...] ***«Stalin este Leninul zilelor noastre»***, *lansau pe toate tonalităţile propagandiştii* [...] *Noul cult stalinist se confunda vizibil cu vechiul cult leninist şi îl eclipsa”*[20].

Cea de a doua “revoluţie bolşevică” şi pregătirea “Marii Terori” (1930-1935)

Anii 1924-1929 n-au rămas în istoria Rusiei Sovietice doar ca o perioadă de ciocniri ideologice, lupte pentru putere şi experimente pro şi anti relaxare economică (N.E.P.), ci şi ca răstimp în care Secretarul General al partidului şi-a cristalizat proiectul de societate pe care intenţiona s-o edifice.

---

[19] Robert Conquest, ***La grande terreur***, Editura *Stock*, Paris, 1968, p. 25.

[20] Isaac Deutscher, ***Op. cit.***, p. 328.

Pragmatic, Stalin a ajuns din aproape în aproape la modelul exportat din 1945 şi în alte state: **promovarea unui program de guvernare utopic şi voluntarist; crearea partidului - stat, în frunte cu liderul zeificat; desfiinţarea proprietăţii private şi a drepturilor cetăţeneşti; ''Revoluţia culturală”; controlul absolut al societăţii; izolarea de exterior şi autarhia economică; diversiunea internă şi externă etc**.

Ambiţia lui Stalin nu se limita deci la cucerirea şi menţinerea puterii. El voia să-i dea acesteia forma absolută şi, totodată, s-o folosească ca instrument al construirii “noii societăţi”, prin colectivizare şi industrializare forţată, prin edificarea unui sistem poliţienesc perfect şi transformarea Rusiei în prima putere mondială, dacă nu cumva în singura stăpânitoare a lumii. Congresul al XVI-lea al P.C.(b), din iunie 1930, a dat semnalul industrializării gigantice. În numai câţiva ani, armate de sclavi moderni au aruncat înainte producţia de oţel de la 3.5 milioane tone în 1928, la 17 milioane tone în 1932. S-au ridicat combinate metalurgice gigantice la Kuznetk, Magrutogorsk, în sudul Uralilor, la Kramatorsk, Harkov, Lugansk, Stalingrad, Celiabinsk, Nijni - Novgorod. U.R.S.S. producea de la maşini de ţesut la tancuri şi avioane, de la motoare electrice la motonave şi spărgătoare de gheată, mai puţin însă bunuri de consum. Agricultura condusă de stat - odată cu eliminarea fizică a milioane de ţărani sau cu transformarea lor în muncitori urbani - a atins producţii sporite, rezolvându-se în linii mari fenomenul foametei periodice. “*Colectivizarea agriculturii* - recunoştea Stalin într-o conversaţie cu Winston Churchill - *a fost o luptă teribilă* [...] *A fost înspăimântător* [...] *Totul a fost greu, dar a fost necesar*”[21].

Pe lângă cele enunţate mai sus în legătură cu natura opresivă a regimului patronat de bolşevici, în frunte cu Stalin, se cuvin reliefate alte două trăsături: generalizarea sistemului muncii forțate în țara “dictaturii clasei muncitoare”[22] şi prefacerea U.R.S.S.-ului într-o adevărată tabără militară, pregătită pentru război ofensiv, deşi oficial se susținea fie că Rusia Sovietică era “asediată” şi “pândită” de capitalismul agresiv, fie că rămăsese singurul “bastion al păcii”. Kremlinul însă aştepta - aşa cum îşi instruia agenturile din cadrul Kominternului şi din alte organizații internaționale umaniste, antifasciste, antidictatoriale etc. - să izbucnească mult aşteptatul război între “puterile imperialiste”, pentru a fi transformat în “război revoluționar”.

---

[21] Winston Churchill, ***Al Doilea Război Mondial***, **vol. II**, Editurile *Saeculum, I. O.*, Bucureşti, 1997, p. 152.

Industrializarea şi colectivizarea prin folosirea terorii au împins P.C.(b) şi societatea sovietică în pragul unei crize de proporții. Totuşi, revolta maselor - lipsită de conducere superioară şi de organizare nu putea avea sorți de izbândă împotriva statului-polițist. Ar fi trebuit ca elitele intelectuale şi bolşevice să preia comanda luptei împotriva tiraniei. Nu au făcut-o, aşa cum se cunoaşte, din diferite motive: teamă, pactizare cu sistemul generator de avantaje şi privilegii, indiferență etc. Momentul acțiunii venise totuşi în anii 1930-1934, când au început să se răspândească o serie de zvonuri cu privire la pierderea iminentă de către Stalin a poziției de Secretar General al partidului.

Trei curente ostile dictatorului se constituiseră: cel al vechilor săi aliați, precum Sîrstov, membru supleant al Biroului Politic şi Secretar al Guvernului, sprijinit de secretari provinciali de partid, de şefi ai Komsomolului, de Kartvelişvili şi Lominadze, membrii ai C.C. al P.C.(b); grupul lui Riutin şi Selpkov, cu ***Platforma*** sa de 200 de pagini antidictatoriale; “aripa de dreapta”, coagulată în jurul lui Buharin.

---

[22] Decret din 1930 ce interzicea libera circulație a forței de muncă, suprimarea ajutoarelor de şomaj, pedepsirea “muncitorilor vagabonzi” etc. În 1931 s-au introdus pedepse drastice pentru încălcarea disciplinei muncii, în 1932, s-au generalizat “paşaportul intern”, pedepsele cu 10 ani detenție pentru furtul cerealelor, strângerea cotelor agricole cu armata etc, “*Violența* - nu înceta să afirme Stalin - *nu este moaşa, ci mama noii societăți*” (Isaac Deutscher, ***Op. cit***., p. 356).

Primul grup al opoziţiei a fost expulzat din partid şi eliminat fizic în 1936-1939. Cel de-al doilea nucleu a avut o soartă asemănătoare, după blamarea lui Riutin, în septembrie l932, ca “anticomunist”. “Buhariniştii” nu s-au implicat în disputele de la vârful partidului bolşevic. Cu toate acestea, în 1933 şi 1934 au fost excluşi din partid peste un milion de bolşevici. Vechii militanţi (din “garda leninistă”) Smirnov, Eismont, Tomaşev ar fi fost lichidaţi pe loc dacă nu s-ar fi opus Kirov, Kuibîşev şi Ordjonikidze. Totuşi, simpla rezistenţă întâlnită în C.C. faţă de propunerile cele mai dure ale Secretarului General l-a alarmat pe Stalin; mai mult avea să-l îndârjească însă opoziţia pe care a întâlnit-o la Congresul al XVII-lea al partidului, când Kirov, puternicul secretar al partidului din Leningrad, a fost aproape de alegerea în funcţia supremă, mişcare pe care Stalin nu o putea permite.

Din nou Stalin a recurs la metoda asmuţirii poliţiei secrete şi a “etajelor” inferioare şi medii ale P.C.(b) împotriva “aristocraţiei roşii”, opusă guvernării sale despotice în interiorul organismului comunist. Cinismul, lipsa oricărei “morale de partid”, dispreţul faţă de fiinţa umană i-au asigurat lui Stalin “avantajele” esenţiale asupra camarazilor săi. Spre deosebire de Secretarul General, “baronii roşii” n-au avut curajul să-şi lichideze fizic şeful. “*Atitudinea acestor oameni, care îi masacraseră pe ruşii albi* - subliniază R. Conquest -, *înfometaseră fără remuşcări pe ţărani, era compatibilă cu cea a nobililor din Vechiul Regim* [...] *Ei dădeau înapoi când era vorba de a vărsa sânge bolşevic*”[23]. Stalin nu avea asemenea reţineri. “*El ne va sugruma* - îl avertiza Buharin pe Kamenev. *Este un intrigant fără scrupule, care subordonează totul setei sale de putere. În orice moment îşi va modifica*

---

[23] Robert Conquest, ***Op. cit***., p. 42.

teoriile pentru a se debarasa de oricine”[24]. Precum Ivan cel Groaznic odinioară, *Ţarul Roşu* va întrebuinţa *Opricina bolşevică* împotriva fondatorilor partidului. “*Birocraţia dispune de venituri uriaşe* - evidenţia Troţki - *nu atât în bani, ci în natură: clădiri excelente, automobile, vile, cele mai bune mărfuri de consum din toate colţurile ţării. Eşalonul superior al birocraţiei trăieşte ca marea burghezie din ţările capitaliste. Birocraţia îşi creează în jurul ei baza de sprijin sub forma aristocraţiei muncitoreşti; Atât eroii muncii cât şi cei decoraţi etc. profită de privilegii care le sunt acordate pentru fidelitate faţă de birocraţie, fie ea centrală sau locală*”[25].

“Marea Teroare” - victoria decisivă a birocraţiei asupra bolşevicilor (1936 -1939)

Pretextul declanşării “*Marii Terori*” l-a constituit asasinarea lui Kirov, la 1 decembrie 1934, montată de N.K.V.D.[26] Au urmat represaliile: arestarea, deportarea şi suprimarea a 4.000 de leningrădeni, blamarea de către C.C. al P.C.(b) a “Grupului Kamenev” (16 decembrie 1934), procesul Zinoviev-Kamenev (ianuarie 1935), “judecarea” ofiţerilor N.K.V.D. din Leningrad, care pregătiseră în fapt asasinarea influentului Kirov, numirea sinistrului Ejov în secretariatul partidului şi în fruntea poliţiei secrete etc. Însuşi “liberalul” Nikita Sergheievici Hruşciov - protejat al soţiei lui Stalin - este promovat în aceeaşi perioadă Prim Secretar la Moscova. În martie mai 1935 se instituiau noi comisii de verificare şi epurare, ***Decretul din 7 aprilie 1935*** cobora aplicarea pedepsei cu moartea până la vârsta de 12 ani, iar otrăvitoarea ***Rezoluție*** din decembrie 1935, cu privire la schimbarea documentelor de partid, oferea mijlocul pedepsirii a mii de comunişti. După “complotul” Gărzii Kremlinului se dizolva *Societatea veteranilor bolşevici*, la 26 mai 1935. Enukidze, prieten apropiat al lui Stalin, primeşte la 5 mai 1935 blamul C.C.-ului, Hruşciov înfierându-l ca “troțkist”.

---

[24] ***Ibidem***, p. 87.

[25] Leon Troţki, ***Op. cit***., p. 139.

[26] În 1934, O.G.P.U. (poliţia secretă) s-a transformat în N.K.V.D., subordonată direct lui Stalin, prin Yagoda; N.K.V.D.-ul putea aresta şi ancheta fără aprobarea partidului şi controla transporturile, trupele de frontieră, forţele militare speciale şi administraţia lagărelor.

La începutul anului 1936, N.K.V.D.-ul montează un vast “complot” în care sunt incluşi atât toți adversarii cunoscuți sau potențiali ai Secretarului General, cât şi zeci de mii de inocenți. Sunt trimişi în judecată: Kamenev, Zinoviev, Evdokimov, Smirnov, Bakaiev, Mraşkovski, Ter-Vaganian, Dreizer, şeful gărzii lui Troțki. Procesele mari se țin în şedințe publice cu acuzații “pregătiți” de poliția secretă; în țară se declanşează o susținută campanie de “autodenunțuri”, blamări şi stigmatizări a “spionilor” străini care amenințau grav “securitatea” puterii sovietice.

Între 19 şi 21 august 1936, Kamenev şi Zinoviev au apărut în fața instanței şi au recunoscut (sub presiune) acuzațiile de anticomunişti şi aliați ai lui Troțki. Deşi li s-a promis viața, amândoi vor fi executați. Peste 5.000 de bolşevici au intrat în închisori şi au pierit în mod violent, printre ei numărându-se şi Sedov, fiul lui Troțki. Alți lideri bolşevici au avut o soartă asemănătoare: Muralov, inspector general al Armatei Roşii, Sokolnikov, Serebriakov, Piatakov, Radek, organizator al spionajului şi diversiunii în Occident etc. Socotit prea legat de “vechea gardă” Yagoda s-a văzut înlocuit cu Ejov. O nouă ***Constituție*** “democratică” a completat cadrul proceselor şi masacrelor angajate cu întreaga complicitate a Justiției.

În ianuarie 1937, s-a consumat ***Procesul Piatakov***, conceput ca o etapă intermediară a bătăliei finale împotriva lui Buharin. Acuzații – Piatakov, Sokolnikov, Serebriakov, Radek - apar în calitate de urzitori ai acțiunii de “subminare” a economiei, sabotaj, cooperare cu japonezii. Toți par să “conlucreze” cu adevărații călăi. Culmea, ca şi în “procesul” Ceauşeştilor, avocații îşi discreditează clienții. Toți cei învinuiți de crime “supreme” vor fi executați, cu excepții notabile, Radek sau Sokolnikov păstrați pentru alte procese. Ulrikh şi Vîşinski se remarcă prin felul criminal în care au condus procuratura şi completul de judecată. Mari manifestații pro-guvernamentale se înregistrează la Moscova şi în provincie; Ordjonikidze se “sinucide” în condiții suspecte (la 18 februarie 1937). Agenturile sovietice internaționale - cu Brecht, Romain Roland, Barbusse, soții Curie etc. - se dedau unui mizerabil joc de dezinformare în Europa Apuseană şi America de Nord. Stalin profită de “perdeaua de fum” lansată de agenții săi de influență pentru a introduce în 1934 U.R.S.S.-ul în Liga Națiunilor şi a-şi acoperi “relațiile speciale” cu Hitler, liderul Germaniei naziste, în care vedea “detonatorul” mult-aşteptatului război între puterile imperialiste, menit să deschidă perspectiva victoriei mondiale a comunismului sovietic[27].

La Plenara C.C. al P.C.(b) din februarie 1937, s-a consemnat o ultimă tentativă a “moderaților” de a stăvili ***Teroarea***. Postîşev, liderul de la Kiev, a încercat să-l acuze pe dictator: “*Personal eu nu cred că în 1934 un onest membru de partid, ce a dus o luptă implacabilă împotriva inamicului, pentru partid şi cauza socialismului, poate să treacă astăzi în tabăra adversă*”[28]. Stalin l-a întrerupt cu asprime şi l-a fixat în tabăra perdanților. Kaminski, ministrul Sănătății, a lansat însă un nou atac, calm şi bine elaborat, fără alte urmări în afara pierderii vieții sale ... Buharin i-a demascat pe Stalin şi Ejov drept “*conspiratori adevărați*”, ce plănuiseră să distrugă partidul; în curând va lua şi el drumul echipei Kamenev-Zinoviev. Comitetul Central n-a “mişcat în front” şi cu toate acestea va fi drastic epurat.

---

[27] Pe larg în Stephen Koch, ***Sfârşitul Inocenței***, Editura *Albatros*, Bucureşti, 1997.

[28] Vezi volumul de față, p. 46.

Înainte de răfuiala finală cu Buharin, Stalin a decapitat prin surprindere, în iunie 1937, întreaga conducere a armatei: Tuhacevski, Iakir, Uborevici, Eideman, Kork, Putnas, Feldman, Primakov, Gamarnik etc. În total, în 1936-1939, au fost lichidați sub acuzația, puțin probabilă, de complot cu cel de-al treilea Reich: 3 mareşali din 5; 14 generali de armată din 16; 8 amirali din 8; 60 generali de corp de armată din 67; 136 generali de divizie din 199; 221 generali de brigadă din 397; 11 comisari ai Apărării; 75 membri ai Sovietului Militar Superior; 35.000 ofițeri (arestați sau asasinați). Aproape jumătate din corpul de cadre al armatei au căzut victimă “*ejovşcinii*”[29]. Ejov a fost cel care a dirijat operația; şi el va fi omorât din ordinul lui Beria, cel care-i luase locul la conducerea sceleratei poliții secrete. Cu toate acestea, aşa cum arată Victor Suvorov, Stalin a continuat pregătirile de război ofensiv (1939 în Mongolia, iar după semnarea Pactului cu Reichul, în Finlanda, Polonia, Balcani etc.) şi-a promovat “militari devotați” din “noul val”.

În paralel, “titanul” din Kremlin a “primenit” cu sânge rece întreg aparatul de partid, începând din aprilie 1937 cu “alegerea” unei noi garnituri, devotată în primul rând persoanei sale. În Leningrad, epurarea a condus-o Jdanov, în Transcaucazia Beria, la Ivanovo Kaganovici, în Bielorusia Mikoian. Execuții sumare au avut loc în Ucraina, Bielorusia, Turkestan, Gruzia, Abhazia, Armenia, Uzbekistan, Kirkizia, Kazahstan, Carelia etc. În Ucraina, zelosul Hruşciov a eliminat o treime din şefii republicani şi locali. Stalin şi Hruşciov au reuşit să distrugă cadrele partidului ucrainean, dar oamenii acestei echipe nu se remarcau prin supunere, datorită spiritului național foarte dezvoltat[30]. Şi la Moscova s-au întocmit zeci de liste de execuții în biroul lui Ejov, supervizate de Molotov, Hruşciov şi fostul *menşevic* Vîşinski. Nici Biroul Politic nu a fost ocolit de pedepsele exemplare, oamenii lui Stalin, inclusiv Hruşciov, luând locul unor "ezitanți" ca Postîşev, Kossior, Eikhe, Rudzutak, Krîlenko, Uncilikht etc. Orice veleitate a sa de autonomie a încetat. Din acest moment, noiembrie 1937, "*congresele se convoacă atunci când Stalin şi clica lui vor să fie aprobat un fapt îndeplinit*"[31].

---

[29] Robert Conquest, ***Op. cit***., p. 151.

Martie 1938 marchează momentul culminant al "***Marii Terori***", prin Procesul Buharin. Rîkov, fost Prim ministru, Buharin, protejatul lui Lenin, "copilul răsfățat al revoluției", ideologul - şef al partidului, Yagoda etc. sunt aruncați în "groapa cu lei" din *Sala Octombrie* din Moscova. Rîkov a făcut o "figură lamentabilă", în timp ce Buharin a apărat până în ultimul moment "unitatea de monolit a partidului". Stalin i-a condamnat la moarte pe "buharinişti", călcându-şi din nou promisiunea că-i va lăsa în viață. Câteva luni mai târziu, în decembrie 1938, "maurul" Ejov va fi arestat sub acuzația că a dezinformat conducerea superioară şi a ucis oameni nevinovați. Propaganda oficială a avut grijă să cultive în sufletele a zeci de milioane de comunişti din Rusia şi din alte țări, ideea - puternică în unele locuri şi astăzi - că Stalin nu şi-a murdărit mâinile cu sângele bolşevicilor şi al oamenilor, în general. El a fost mințit şi dezinformat şi atunci când a aflat de vreo nedreptate i-a pedepsit hotărât pe făptuitorii ei. Mitul "*Tătucului*" blând, al "*Țarului bun*" şi apropiat de oamenii simpli a primit dimensiuni homerice!

Bilanțul ***Terorii*** este totuşi pe cât de elocvent pe atât de cutremurător: 8 milioane de oameni arestați în perioada 1936-1938; din 2,8 milioane membri de partid, rămăseseră în

---

[30] ***Ibidem***, p. 246.

[31] Leon Troțki, ***Op. cit.***, p, 139.

1939 numai 1,5 milioane; 5 milioane de deținuți se aflau în 1937 în lagăre, 1 milion în închisori, 1 milion fuseseră executați, 2 milioane pieriseră în lagăre. A zecea parte din populația U.R.S.S.-ului a suferit în anii “***Marii Terori***”; din 32 de membri ai Biroului Politic, în anii 1918-1939, au fost lichidați fizic 18[32]. Referindu-se la marile procese staliniste, I. Deutscher arăta: “*natura artificială a acestora era subliniată de faptul că majoritatea acuzaților se comportau ca nişte fantome, inclusiv cei judecați public. Mulți oameni eminenți, toți şefi militari şi civili, au fost judecați cu uşile închise* [...] *Toți nefericiții care au apărut în scena publică s-au comportat ca nişte penitenți recunoscându-şi toate păcatele* [...] *O națiune oripilată şi animalizată era forțată să repete în cor acest refren:* ***«omorâți câinii turbați!»***[33]. Din “***Marea Teroare***” s-au născut statul şi societatea de tip stalinist; moştenirea lui Lenin “*n-a avut nici o relevanță*” din 1939 pentru liderii “*comunismelor naționale*”. Stalin era mult mai convingător şi fără “opera sa” sistemul creat de o mână de “revoluționari de profesie” n-ar fi supraviețuit decenii de-a rândul.

Decimarea Kominternului, agenților sovietici, “tovarăşilor de drum” şi inamicilor din exterior

“***Marea Teroare***” nu a ocolit nici Kominternul (fondat în 1919), a patra țintă vizată după partid, armată şi serviciile secrete.

Lovit de Hitler, din 1933, dezorganizat de Kremlin, Partidul Comunist din Germania avea să fie redus la un simplu executant al ordinelor primite. Şefii săi - Neuman, Remmele, Schulze, Schubert, Flieg etc. - au petrecut ani îndelungați în lagăre şi închisori, sau au căzut pradă plutoanelor de execuție. Câteva sute de comunişti au fost livrați Gestapoului în 1939. W. Münzenberg, geniul războiului de diversiune al Kominternului, a sfârşit spânzurat în Franța, în 1940. Călăul Bela Kuhn - cunoscut pentru crimele sale săvârşite în Ungaria şi Rusia - a dispărut în mai 1937, alături de 10 comisari bolşevici din Budapesta. În ciuda obedienței lui Palmiro Togliatti, mulți fruntaşi italieni au ajuns victime ale "***Marii Terori***" (E. Peluso). O soartă asemănătoare li s-a rezervat liderilor iugoslavi, polonezi, bulgari etc. Dintre cetățenii români care activau în U.R.S.S., nu s-au mai întors în țară: Marcel Pauker, Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Ecaterina Arbore, Elena Filipovici, Timotei Marin ş.a. În Spania, în anii războiului civil (1936-1939) au suferit represalii sângeroase conducătorii "troțkişti" din Catalonia (A. Nin, jupuit de viu) şi zeci de comunişti. Serov, fiul lui Troțki, a murit "ciudat" în Franța, în 1938. Juan Diaz, Secretarul General al P.C. din Spania, a "căzut" de la etajul unei clădiri. Stalin îi va abandona pe membrii grupărilor de stânga din Spania, nu înainte de a-şi însuşi tezaurul Republicii ...

---

[32] Robert Conquest, ***Op. cit***., pp. 487-495.

[33] Isaac Deutscher, ***Op. cit***., p. 386.

"*Teroarea selectivă*" din anii 1940-1953

Sfârşitul "***Marii Terori***" nu însemna, totuşi, abandonarea acestui instrument de gestionare a societății; teroarea îşi păstrează conținutul şi, totodată, se rafinează în forme, reducându-şi intensitatea.

În timpul războiului împotriva Axei (1941-1945), teroarea însoțeşte îndeaproape acțiunile militare. Sub influența "justiției" ei necruțătoare cad generali şi simpli soldați, populații întregi ruse şi neruse, inclusiv români din Basarabia, Bucovina de Nord, Ucraina. Diviziile N.K.V.D. fac "siguranța" din spatele frontului şi poliția în țările din Europa de Est şi Centrală. Nu mai puțin de 657.364 de militari au fost arestați în cursul anului 1941, dintre care 10.201 executați pentru “lașitate”. Peste 5 milioane de oameni vor sfârşi violent în acei ani în U.R.S.S. în operații, altele decât cele de pe front[34].

Modelul stalinist de societate va fi “exportat”, din 1945, cu forța în Polonia, România, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, Albania, parțial Iugoslavia, răsăritul Germaniei etc. Peste tot s-a instaurat regimul “democrației populare”, însoțit de procese, epurări, lagăre de concentrare după schema experimentată în U.R.S.S. (procesele “criminalilor de război” şi ale opoziției anticomuniste din România, asasinarea lui Lucrețiu Pătrăşcanu şi a lui J. Saryk, judecarea sumară a altor “criminali de război”, “reacționari”, “deviaționişti”, “opozanți de dreapta” în Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, masacrarea elitelor în Bulgaria, chiar în 1944, procesele “Rayk”, “Kostov”, “Slansky”, “Kosac” etc.). În U.R.S.S., “***Teroarea selectivă***” a lovit ofițeri deblocați, tătari, români basarabeni şi bucovineni, evrei, activişti de partid din Leningrad (1949), medici ai Kremlinului etc. Moartea lui Stalin, în martie 1953, a coincis doar cu reducerea “terorii vizibile” şi sângeroase, Hruşciov şi succesorii săi păstrând şi dezvoltând sistemul lagărelor de “reeducare” până în 1989-1990. Este încă o dovadă că această sinistră armă era un “bun comun” al birocrației comuniste, fără de care însuşi sistemul s-ar fi prăbuşit ca un castel de nisip.

După anul 1988, când K.G.B.-ul a permis deschiderea unor arhive ale fostului N.K.V.D. a permis istoricilor sovietici să facă un bilanț parțial al crimelor din perioada stalinistă:

*“În **1934** au fost arestate şi executate un milion de persoane în cadrul primei epurări majore, în special din Moscova şi Leningrad.*

---

[34] Michael Lynch, ***Stalin şi Hruşciov: U.R.S.S. 1924-1964***, Editura *All*, Bucureşti, 1998, p. 84.

*Până în **1937**, 17-18 milioane de oameni au fost transportați în lagăre de muncă şi 10 milioane dintre aceştia au murit acolo.*

*Până în anul **1939**, alte cinci până la zece milioane de persoane au fost reprimate din care un milion au fost împuşcate şi circa unul două milioane au murit în lagăre.*

*În **1940** ocuparea statelor baltice (Lituania, Estonia şi Letonia) precum şi a Bucovinei şi Basarabiei a avut drept rezultat deportarea a două milioane de oameni, dintre care majoritatea au murit.*

*În **1941** deportarea diferitelor grupuri naționale, incluzând germani, cehi şi tătari din Crimeea a dus la moartea a unei treimi din cele trei milioane de persoane implicate.*

*Între **1944** şi **1946** «scenariul» returnării prizonierilor de război şi a celor aflați sub ocupația germană a dus la transportarea a zece milioane de oameni în lagărele de muncă forțată; cinci sau şase milioane dintre aceştia au murit în captivitate.*

*Între **1947** şi **1953** au murit un milion de persoane în diversele epurări şi represiuni din timpul ultimilor şase ani ai vieții lui Stalin"*[35].

În total, deci, 23 milioane de oameni au fost asasinați din ordinul lui Stalin!

"*Diversiunea Hruşciov*" din februarie 1956
şi falsa destalinizare

În competiția pentru putere derulată la Moscova, după decesul lui Stalin şi executarea sumară a lui Beria, în 1953, Hruşciov a folosit celebrul ***Raport Secret***, prezentat Congresului al XX-lea al P.C.U.S. (b) din 1956, ca o manevră îndreptată împotriva concurenților săi cei mai puternici, Malenkov, Molotov, Bulganin şi Kaganovici, socotiți cei mai apropiați colaboratori ai dictatorului. Altfel, Congresul şi-a manifestat ataşamentul față de “valorile comunismului”, probă că nici nu se lua în calcul vreo reîntoarcere la democrație, nici măcar la cea de partid.

---

[35] Victor Suvorov, ***Ziua M. Când a început al Doilea Război Mondial***, Editura *Polirom*, Bucureşti, 1998, p. 273 şi următoarele.

De fapt, acțiunea inițiată de Hruşciov - cu toate aspectele sale interne pozitive şi autenticul impact internațional - nu poate fi inclusă între tentativele de “liberalizare” a comunismului; ea s-a dovedit, pe termen mediu chiar, **o diversiune**, deşi o anumită relaxare s-a făcut simțită în viața oamenilor, fapt ce i-a determinat pe neostaliniştii lui Leonid Brejnev să condamne experimentul lui Nikita Sergheievici Hruşciov.

Hruşciov însuşi nu a mers pe calea identificării “răului din sistem”, ci a preferat să arunce asupra fostului său protector toată vina şi întreaga responsabilitate pentru zecile de milioane de victime ale comunismului. Este foarte explicabilă atitudinea sa deoarece altminteri s-ar fi putut spulbera mitul societății “fericirii depline”. La drept vorbind, Hruşciov ştia foarte bine ce face, înțelegea foarte clar faptul că în ultimă instanță stalinismul nu era altceva decât comunism într-o formă radicală. Pentru cercetătorul avizat, împotriva demagogiei hruşcioviste, stalinismul derivă indubitabil din leninism, care la rândul său nu era decât o “erezie marxistă”, specifică regiunilor din Europa, Asia, America Latină, unor societăți lipsite de cultură politică modernă, cu mari decalaje între săraci şi bogați, ajunse captive prin armatele de ocupație. În România, dincolo de încercările timide de “liberalizare” de după 1963-1964, practicile staliniste au supraviețuit până în decembrie 1989; tenta națională a politicilor de partid din România şi din alte state socialiste nu au venit, totuşi, în contradicție cu arsenalul terorii.

Pe plan mai larg, acțiunea lui Hruşciov din 1956, probează forța încă vie a birocrației, “clasa” cu adevărat conducătoare a societății. Aruncându-şi peste bord “*Tătucul*”, birocrația de partid şi de stat - având în poliția politică o adevărată coloană vertebrală - şi-a impus punctul de vedere asupra “chiriaşului” de la Kremlin. Din 1956 încolo, nici un nou despot nu va putea atenta la integritatea fizică a “baronilor roşii”, aşa cum nici regii Angliei din secolul al XIII-lea nu puteau să-şi decapiteze vasalii nobili cu acte în regulă, după perfectarea ***Marii Charte a Libertăților*** feudale. Sistemul partidului-stat devine sub Hruşciov o structură a omnipotenței fățişe a “baronilor roşii”, şi când cei mai inteligenți şi mai dinamici dintre ei se vor hotărî pentru “saltul decisiv” în afara sistemului, lumea va descoperi cu uimire că temutul ***Imperiu al Răului*** s-a prăbuşit într-o “secundă a istoriei”, aşa cum de altfel s-a şi născut.

Persistă însă întrebarea tulburătoare: ce legătură se poate face între crimele staliniste şi ființa umană, cu tot ce păstrează ea cel mai ascuns? **Noi socotim că atât timp cât *Sistemul Terorii* este demascat şi combătut, umanitatea mai are şanse de supraviețuire, în ciuda fundamentalismelor contemporane**.

Vladimir Zodian, Gheorghe Neacşu

CUVÂNTAREA SECRETĂ A LUI HRUŞCIOV
la Congresul al XX-lea al P.C.U.S.

Tovarăşi! în Raportul Comitetului Central al Partidului la Congresul al XX-lea, într-un număr de cuvântări din partea unor delegați la Congres, ca şi mai înainte în timpul sesiunilor plenarei C.C. al P.C.U.S. s-au spus destul de multe despre cultul personalității şi despre consecințele sale nefaste.

După moartea lui Stalin, Comitetul Central al Partidului a explicat concis şi consecvent că este nepermis şi străin spiritului marxist leninist să ridici în slăvi o persoană, să o transformi în supraom posesor al unor calități supranaturale asemănătoare acelora ale unui zeu. Să presupunem că acest om cunoaşte totul, vede totul, gândeşte pentru toți, poate face orice, că are o comportare infailibilă.

O asemenea credință despre un om, şi în speță despre Stalin, a fost cultivată mulți ani printre noi.

Obiectivul cuvântării de față nu este o apreciere completă a vieții şi activității lui Stalin. În ceea ce priveşte meritele lui Stalin s-a scris un număr suficient de cărți, pamflete şi studii în timpul vieții sale. Rolul lui Stalin în pregătirea şi desfăşurarea Revoluției Socialiste, în Războiul Civil şi în lupta pentru construirea socialismului în țara noastră este universal cunoscut. Toți ştiu aceasta foarte bine. Acum ne preocupă o problemă care are o importanță imensă pentru partid în prezent şi viitor - cum a crescut treptat cultul persoanei lui Stalin, cultul care a devenit la un anumit moment sursa unei întregi serii de extrem de serioase şi grave pervertiri a principiilor de partid, a democrației de partid, a legalității revoluționare.

Din cauza faptului că nu sunt toți conştienți încă de consecințele practice rezultate din cultul personalității, de marea primejdie cauzată de violarea principiului conducerii colective din sânul Partidului şi din cauza acumulării unei puteri imense şi nelimitate în mâinile unei persoane - Comitetul Central al Partidului consideră că este absolut necesar să pună materialul referitor la această problemă la dispoziția Congresului al XX-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice.

Permiteți-mi mai întâi să vă reamintesc cât de aspru au denunțat clasicii marxism-leninismului orice manifestare a cultului personalității. Într-o scrisoare adresată activistului politic german, Wilhelm Bloss, Marx afirma: “*Din antipatie pentru cultul personalității nu am făcut niciodată publice în timpul existenței* ***Internaționalei*** *numeroasele mesaje, din diferite țări care mi-au recunoscut meritele şi care m-au supărat. Nici măcar nu le-am răspuns, afară de unele cazuri când i-am dojenit pe autori. Engels şi cu mine ne-am ataşat prima dată societății secrete a comuniştilor*[36] *cu condiția ca orice face apel la adorarea superstițioasă a autorității să fie şters din statut. Lassalle a făcut după aceea tocmai opusul*”.

Mai târziu, Engels scria: “*Atât eu cât şi Marx am fost întotdeauna împotriva manifestării publice cu privire la personalități, cu excepția cazurilor când există un scop important; cel mai mult ne-am opus acestor manifestări care în timpul vieții ne-au privit personal*”.

Este cunoscută marea modestie[37] a geniului revoluției, Vladimir Ilici Lenin. Lenin a accentuat totdeauna rolul poporului ca făuritor al istoriei, rolul conducător şi organizator al partidului ca organism viu şi creator şi, de asemeni, rolul Comitetului Central.

---

[36] O recunoaştere deschisă a caracterului secret, conspirativ, a spiritului de “cerc închis”, elitist al partidelor comuniste, ce-l vor păstra până astăzi.

[37] Lenin nu era modest, dimpotrivă. Atitudinea lui împotriva “cultului personalității” venea din obişnuința conspiratorilor de a nu-şi prezenta în public adevărata față (vezi Dmitri Volkogonov, *Lenin. O nouă biografie*, Editurile *Orizonturi şi Lider*, Bucureşti, 1997).

Marxismul nu neagă rolul conducătorilor clasei muncitoare în dirijarea mişcării de eliberare revoluționară.

În timp ce acorda o mare importanță rolului conducătorilor şi organizatorilor maselor, în acelaşi timp Lenin stigmatiza fără milă orice manifestare a cultului personalității, combătea inexorabil opiniile, străine marxismului, despre "erou" şi "gloată" şi dejuca toate eforturile de a opune "eroul" masei şi poporului.

Lenin ne-a învățat că forța partidului depinde de unitatea sa indisolubilă cu masele, de faptul că în spatele partidului se află oamenii - muncitori, țărani şi intelectuali. "*Numai acela va câştiga şi va reține puterea* - spunea Lenin - *care crede în popor, care se cufundă în fântâna creativității vii a poporului*".

Lenin vorbea cu mândrie despre Partidul Comunist Bolşevic - conducător şi dascăl al poporului, el îndemna la expunerea celor mai importante probleme în fața opiniei muncitorilor inteligenți, în fața opiniei partidului lor; el spunea: "*Credem în el, vedem în el înțelepciunea, cinstea şi conştiința epocii noastre*".

Lenin a rezistat hotărât oricărei încercări de diminuare sau slăbire a rolului conducător al partidului în structura statului sovietic. El elabora principiile bolşevice ale conducerii partidului şi norme de viață de partid subliniind că principiul conducător al conducerii în partid este colegialitatea. Deja din perioada anilor prerevoluționari, Lenin numea Comitetul Central al partidului un colectiv de conducători, păzitorul şi interpretul principiilor de partid. "*În timpul perioadei dintre congrese* - arăta Lenin - *Comitetul Central păzeşte şi interpretează principiile partidului*".

Subliniind rolul Comitetului Central al partidului şi autoritatea sa, Vladimir Ilici arăta: "*Comitetul nostru s-a constituit ca un grup restrâns centralizat şi cu o înaltă autoritate ...*".

În timpul vieţii lui Lenin, Comitetul Central al partidului a fost o adevărată expresie de conducere colectivă a partidului şi naţiunii. Militant marxist revoluţionar, neacceptând compromisul în chestiuni de principiu, Lenin nu a impus niciodată prin forţă ideile sale asupra colaboratorilor săi. El încerca să convingă; el explica răbdător principiile sale altora. Lenin observa totdeauna sârguincios dacă normele vieţii de partid au fost realizate, dacă statutul de partid a fost respectat, dacă congresele partidului şi sesiunile plenare ale Comitetului Central au avut loc la intervalele cuvenite.

În plus, la marile realizări ale lui V.I. Lenin pentru victoria clasei muncitoare şi a ţărănimii muncitoare, pentru victoria partidului nostru şi pentru aplicarea în viaţă a ideilor comunismului ştiinţific, mintea sa ascuţită s-a dovedit şi prin aceasta că el a detectat din timp la Stalin acele trăsături negative care au avut mai târziu grave consecinţe. Temându-se de soarta viitoare a partidului şi a naţiunii sovietice, V.I. Lenin a făcut o caracterizare desăvârşit de corectă a lui Stalin, arătând că era necesar să fie luată în discuţie problema transferării lui Stalin din poziţia de Secretar General din cauză că Stalin este excesiv de violent, că nu are o atitudine corespunzătoare faţă de tovarăşii săi, că este capricios şi abuzează de puterea sa.

În decembrie 1922, într-o scrisoare către Congresul partidului, Vladimir Ilici scria: “*După ce a preluat poziţia de Secretar General, tovarăşul Stalin a acumulat în mâinile sale o putere incomensurabilă şi nu sunt sigur dacă va fi totdeauna capabil să folosească această putere cu grija cuvenită*”.

Această scrisoare - document politic de importanţă uriaşă, cunoscută în istoria partidului ca *Testamentul* lui Lenin - a fost distribuită printre delegaţii la cel de al X-lea Congres al Partidului. Aţi citit-o şi o veţi citi din nou fără îndoială, şi nu o dată. Puteţi reflecta asupra cuvintelor simple

Dacă ți-a plăcut, intră pe

www.elefant.ro/ebooks

descarcă volumul și citește mai departe!

elefant.ro